דרך מצותיך — איסור עבודת האדמה והאילנות בשביעית

(פ' בהר) (שכ"ו) שלא לעבוד האדמה בשביעית: (שכ"ז) שלא לעשות עבודה גם באילנות שנאמר ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ כו' (ויקרא כ"ה ד'): הנה החינוך מצוה ש"ל העיר ענין הקף השביעית בכל דבר כמו בימים יום השביעי שבת וכן ז' ימי הפסח ופעמים ימנה ז' וא' חוצה לו כמו שמ"ע וכן ז' ימי השבועות דספה"ע ויום החמשים מ"ת ועד"ז ז' שני השמיטה כו' וכ"כ בתשו' הרשב"א שיש בו סוד גדול לחכמי האמת, וכוונתם בזה על הסוד הכמוס אשר גילה לנו האריז"ל והוא ענין עליות העולמות למקורם ששה בחי' הם משך הירידה והשביעית היא העולה הן בימים הן בשנים לפי שכך היתה סדר המשכות החיות ממנו ית' בשי"ב וביום השביעי שבת וכמ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א' ל"א) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם (שם ב' א') פי' שהוטב לו ית' מאד מה שויכולו השמים והארץ פי' ויכולו מל' כלתה נפשי (תלים פ"ד ג') כלומר שנעשו העולמות באופן שהם חוזרים לעלות אח"כ בכל ימי ההקף אשר קצב ה' ועולים בכלות הנפש למעלה לשורשם ומקורם והוטב לו ית' זה מאד לפי שע"י עלי' זו הם מקבלים אור וחיות ממקור חיי החיים ב"ה להשפיע אח"כ בימי הירידה וכך הם חוזרים חלילה עד שלע"ל יהי' מנוחה לחיי העולמים:

והנה לפי אופן העלייה כך הוא קדושת היום, כמו בשבת העליי' יותר גדולה לכן אסור בכל מלאכה משא"כ ביו"ט הותר מלאכת אוכל נפש ובחוה"מ אפי' מלאכת עבודה בדבר האבד ובשביעית אינו אסור כ"א עבודת הקרקע וכמ"ש כ"ז הרח"ו בטעמי מצות במצוה זו ותוכן הכוונה שם בענין ההפרש שבין שבת לשביעית הוא שבשבת יש עליות לכל העולמות כולם שכל א' עולה ממדריגתו שהי' בימי החול והוא נהי"מ דעשי' עולים במקום חג"ת וכו' עד המאציל העליון פי' שאפי' אריך דאצי' עולה למעלה ויעלו או"א במקומו, אך בשביעית אינו כן אלא בי"ע עולים כסדר הנ"ל עד המל' דאצילות שעולת לנה"י דז"א ומשם ואילך אין עלי' כלל שכולם נשארים במקומם וז"ס ושבתה הארץ (ויקרא כ"ה ב') בחי' מל' ובי"ע הם חיילות המל' והם בכללה ולכן לא נאסר רק עבודת הקרקע בחרישה וזריעה (הרומזים למ"ן ולא הרומזים למ"ד יעו"ש): ולהבין ביאור הדברים יש להקדים פי' וענין העלי' בכלל מהו, ומה גם שארז"ל ישראל עלו במחשבה (זח"ב קי"ט א') וא"כ מה יתן ומה יוסיף להם העלי' עוד מאחר שבלא"ה עלו ישראל במחשבה, אך הענין כי כבר נת' בכמה מקומות ענין סובב וממלא שאא"ס סוכ"ע וממכ"ע ושתכלית העליות הוא גילוי הסובב ועמ"ש מזה במצות הטלית שהוא רומז לגלוי הארה זו כו' יעו"ש, אך פה נוסיף לך קצת ביאור בענין מעלת גילוי הארת הסובב עם היות שניהם רק מבחי' אורו וזיוו ית' בלבד כלומר בחי' הארת החיות הנמשך ומתפשט ממנו ית' ולא עצמותו ממש ח"ו, והענין כי הנה ארז"ל (בפרדר"א פ"ג) עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד ופי' שמו הוא כידוע ענין השמות למעלה ע"ב ס"ג מלוי יודי"ן מלוי ההי"ן שהם מחברים את האורות עם הכלים דהיינו ע"י שם הוי' במלוי יודי"ן הוא התלבשות אור החכמה בכלי החכמה וע"י ס"ג בבינה כו' וכיוצא בכל הי"ס, וביאור זה הוא כי מודעת זאת שאא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מגדר מדע ומדה כחסד ודין ורחמנות כו' ולאו מכל אינון מדות איהו כלל ולזאת להיות המשכת החיות ממנו ית' בחכמה ומדות הוא ע"י בחי' אותיות, והנה כמו שאותיות השכל הם הכלים שעל ידם נמשך ומאיר השכל ומתגלה למטה ועכ"ז אין גוף האותיות ממהות השכל כלל שהרי שכל א' יכולים להלבישו באותיות שונים כנראה בעליל בדיבור תוס' ורא"ש ור"ן שלפעמים כולם מתכוונים לסברא אחת ודיבוריהם שונים כו' ואינן כערך המדות אל השכל שהתפעלות המדה מהשכל הרי התשוקה מתאחדת עם ההשכלה וכנפש עם הגוף משא"כ האותיות הם לבושים אלא שהמחשבה היא לבוש המחובר והדיבור לבוש הנפרד, ועפ"ז יובן הנמשל למעלה ענין השמות ושרשם מן האותיות דרל"א שערים פנים ואחור שהוא ענין הרשימו הנשאר מאא"ס אחר הצמצום ומקום פנוי וכמ"ש בס' עמק המלך כי בע"ח לא נת' זה ושם נת' דמיו"ד דס"ג דטהירו עילאה נתהוה עולם התהו וכמ"ש בזהר בקע ולא בקע (ע' במק"מ למאמ' בריש הורמנותא כו'). והענין כי פי' האותיות הם הכלים שבהם ועל ידם נמשך ומאיר האור א"ס ממש שהוא בחי' הזיו המתפשט ממנו ית' כמש"ל והם עצמן אינן בערך האור לא מיני' ולא מקצתי' רק שהם סוד המלבוש כמ"ש בעמק המלך. אך ענין הצמצום הוא שלא יתגלה האור מתוך האותיות והכלים אלא שיתפסו המקבלים רק את האותיות לבד שאינן בערך האור וכנ"ל שהם רק כמו לבוש והיינו כמו עד"מ בהשכלה עמוקה הנכתבת בספר באותיות שאין האותיות מערך עצם ההשכלה כמו השכלת ר"י בעל התוס' הכתובה באותיות שבדיבור התוס', שבודאי אין לומר שמהות השכלתו של ר"י נתאחדה עם האותיות כי השכלתו רוחני' ומנוחתו בגנזי מרומים עם נשמתו אלא שיש בהן השכלה למביני מדע שע"י האותיות יכולים להשיגה אבל כשילמד תינוק עד"מ בתוס' זה ויצרף את האותיות לא יבין ההשכלה מהם כלל אע"פ שיתפוס גוף צירופי האותיות כולם לפי שהאותיות עצמן אינן מערך ההשכלה ועד"ז הי' ענין הצמצום שלא יתגלה למקבלים רק האותיות לבד עד"מ ולא אא"ס שבתוכן ואע"פ שבאמת יש האור בתוכן אלא שלגבי המקבלים אינו מתגלה והוא כדי להיות

התהוות י' כלים חכמה ומדות שאינן בערך מהות האור המאיר ממנו ית' ואילו הי' האור מאיר בגילוי לא היו יכולים להתהוות הכלים כלל ואח"כ המשיך קו מהאור לתוך הרשימו כלומר שמעט מזעיר יתגלו לתוך המקבלים מאא"ס ע"י האותיות וז"ס האורות המתלבשים בכלים ע"י השמות כו', וז"ס בורא קדושים ישתבח שמך פי' החכמה נק' קדש כמ"ש במצות קדה"ש וקדושים ל' רבים כמה קדישין אינון לעילא חכמה דאצי' חכמה דעקודים חכמה דא"ק ועוד למעלה וכולם הם מקבלים רק מבחי' שמך שהם האותיות הנ"ל ולכן נק' התהוותם בשם בריאה יש מאין כידוע דגם א"ק נק' אדם דבריאה לפי שהוא מקור לי"ס וסוף כל סוף יתהווה ממנו בחי' אצי' הנק' אדם דעשי' ממש לפי שהם בחי' כלים מדת החסד מדת הגבורה בחי' מדה וגבול כו' ולכן לגבי א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות נק' התהוותו בשם בריאה יש מאין וכמ"כ ענין ישראל עלו במחשבה היינו ג"כ מבחי' אותיות המחשבה לבד אלא שהם למעלה מן המלאכים הנמשכים מאותיות הדיבור לבד: וזהו ענין העלי' שהעולמות עולי' לקבל הארה חדשה מא"ס ב"ה ביתר שאת על קבלתם בתמידי' מהארת הקו שמאיר בתוך האותיות והשמות הנ"ל לכל א' לפי ערכו כמו חכמה דאצי' שמקבלת ההארה ע"י ש' הוי' דיודי"ן עולה לקבל מן האור המאיר באריך ע"י השם המיוחד לו שזו ההארה גדולה הרבה מההארה שבש' ע"ב דחכמה עד שגם הא"ק עולה לקבל הארה נפלאה יותר מצמצום הארת הקו שבתוך הרשימו וז"ס גילוי הסובב שהוא אור שלמעלה מהרשימו והאותיות ולמעלה מן הקו שהוא אור המאיר בצמצום כנ"ל ועלי' זו היא בשבת דוקא וז"ס מ"ש בו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות (בראשית ב' ג') פי' שהשביתה היא גם מבחי' ברא שהוא א"ק הנק' אדם דבריאה שהוא מקור דמקור לאצי' הנק' אדם דעשי' וז"ס ברא לעשות שגם א"ק מקבל הארה חדשה מאא"ס שלמעלה מעלה מהארתו התמידי': אמנם בשביעית בכל שנת השביעית יש עליי' בעולמות בי"ע לבד שהם עולי' כאו"א מצמצום קבלת הארתו התמידית לקבל כאו"א ביתרון רב ממקורם שהיא בחי' הארת אא"ס שבמל' דאצי' שהוא מקור לבי"ע כמו שמל' דא"ס מקור לא"ק הנק' ג"כ אדם דבריאה כו' כי הנה מדת מלכותו ית' שבאצילות הרי היא מיוחדת עמו ית' ממש דאיהו וגרמוהי חד ולהיות מחי' הנבראים מאין ליש שהם נפרדים ממש מלאך מיכאל מלאך גבריאל הוא ע"י שהחיות נמשך להם בצמצום רב מאותיות ודבר ה' וע"ד שנת"ל ממש בצמצום ההארה מא"ס להיות התהוות י"ס דא"ק ודאצילות שכמ"כ גם להיות התהוות הנפרדים ממש הוא צמצום עוד מחדש כי הי"ס הם אלקות ממש שהוא המדע והוא הידוע כו' אבל בי"ע הם נפרדים ממש עד שיש להם בחירה גם לעשות היפוך רצונו ית' כדאי' בגמ' (חגיגה ט"ו א') גבי מט"ט דמחיו לי' ס' פולסין דנורא ואינן בערך האצי', ועליותם באצילות הוא ממש גלוי הארת הסובב שהוא אא"ס שבאצי' שסובב ומקיף להן שהנברא עולה ונכלל בבורא שיהי' מתלבש בו אא"ס והיינו ע"י בחי' הביטול שמדרגתו הוא באצי' משא"כ בבי"ע הם בחי' יש ונפרד רק שהוא אוהב או ירא מיכאל באהבה גבריאל ביראה אבל בחי' הביטול למעלה מאהוי"ר והוא בחי' משה ונחנו מ"ה כבד פה, וזהו שנצטוינו בשביעית לשבות מעבודת הארץ (כמ"ש במצוה קי"ב ובאו ע"ז גם ב' ל"ת שכ"ו שכ"ז) שהעבודה מורה על ירידת המל' למטה בבי"ע וגם נצטוינו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה כו' ולבהמתך ולחי' אשר בארצך (ויקרא כ"ה ו' ז') שאדם ובהמה שוי' בו שכשכלה לחיה מן השדה צריך לבער מן הבית (ולפי מ"ש הרמב"ן היא מ"ע שנצטוינו בפירות שביעית לאכלה ולא לסחורה ע' בהשגותיו לעשין סי' ג' ולרמב"ם ז"ל נכלל מצוה זו בשארי דיני השביעית שבאו עליהם עשין) דהיינו לפי שאז הוא גילוי הסובב בבי"ע והוא השוה ומשוה קטן וגדול ואדם ובהמה שוים אצלו, כי הנה ידוע דהתחלקות המדריגות בא מחמת בחי' הממכ"ע שמאיר לכל א' לפום שיעורא דילי' שבמדבר מאיר נפש המשכלת ובחי נפש החיונית כו' אבל מצד הסוכ"ע שהוא נעלה מעלה מעלה מכולן הרי כולן שוין אצלו בהשוואה א' ממש, והנה גם בבי"ע יש אדם ובהמה והן בחיות דמרכבה פני ארי' פני שור וחי' בכלל בהמה ובהגלות נגלות בחי' המקיף מאא"ס שבאצי' אז כולם שוים כי באמת כתיב והחיות נושאות את הכסא כמשל המרכבה שמגבהת הרוכב לפי ששרשן מתהו אלא שנפלו אבל לאחר הבירור הם מעלים לתהו ולכן ע"י עליותם לאצי' שמתבטלים אז אדם ובהמה שוים ולכן צריך להראות כן גם למטה, וזהו ג"כ שרש ענין מ"ע (פ"ד) להשמיט הארץ בשביעית שר"ל להפקיר הארץ בשביעית וכן באו ע"ז ב' ל"ת (שכ"ח שכ"ט) שלא לקצור הספיחים ושלא לבצור הנזירים כדרך שבוצר וקוצר כל השנה בשלו אלא בשינוי כדי להראות שהכל הפקר אלא שהוא זוכה מהפקר כמו שחבירו זוכה, והיינו מטעם הנ"ל כי מה ששלו, שלו הוא בחי' יש אבל בשביעית שהוא בחי' הביטול כנ"ל שזהו ענין גילוי הארת האצי' בבי"ע וכשמתבטל ממציאותו הרי הוא עם זולתו שוים בזה כו' והיינו מצד גילוי הסובב כנ"ל אבל מפני שממל' דאצי' אין עלי' למעלה לכן זהו רק בקרקעות לבד וחובות שכבר מגיע בסוד השמטת כספים אבל מה שבידו אינו מחוייב להפקיר וכן שאר המלאכות מותרים אז משא"כ בשבת שהוא עלי' עד שרש כל השרשים אז אפי' אוכל נפש אסור וכמ"ש הרח"ו בטעמי מצות שם. אך ענין קבלת שבת הוא ג"כ עלי' בי"ע באצילות לבד וז"ס תוס' שבת שיש בו מחלוקת הפוסקים אם אסור במלאכה מדאורייתא וז"ס ג"פ הבו כנגד בי"ע והשתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת קבלה באצי' וכמ"ש במ"א: